

NOTITIE

26 NOV 1999

Aan: Piet Hengst (PBZ), Joop Weijers (DWW) *Hans*
 Van: Ronald van Etten (DWW)
 Datum: 24-11-1999
 Onderwerp: Monitoringsvoorstel proefvakken Saeftinghe

Inleiding.

Op 27-08-1999 is naar aanleiding van mijn notitie van 19-08-1999 de monitoring in de proefvakken besproken. Hierbij waren aanwezig P. Hengst (PBZ), van der Reest (provincie zeeland), de Jong (RIKZ) en van Etten (DWW). De belangrijkste punten en afspraken hieruit volgend waren;

- Volgens de Jong diende het vegetatie-onderzoek te worden gescheiden in een onderzoek m.b.t. de erosiebestendigheid van de grasmat en in een onderzoek naar de flora. Het onderzoek m.b.t. erosiebestendigheid dient door de DWW of derden te worden uitgevoerd. Het onderzoek naar de flora willen zij (RIKZ) op zich nemen en hiervoor plan van aanpak maken en dit naar betrokkenen, alsmede het Waterschap als het Zeeuws Landschap sturen.
- Daar het wortelonderzoek in de maanden december t/m maart zou moeten plaatsvinden, zou dat in strijd zijn met de periode waarin geen werkzaamheden in de dijk mogen worden uitgevoerd (gesloten seizoen). Indien het onderzoek beperkt blijft tot het maken van een boorgat met een diameter van circa 4 tot 6 cm, was het volgens Piet Hengst niet bezwaarlijk om dit onderzoek toch in de wintermaanden uit te voeren.
- Ten aanzien van het zaadmengsel waarmee de proefvakken zou moeten worden ingezaaid, is nog gemeld dat volstaan kon worden met een voor dijken gebruikelijk (zoutminnend) zaadmengsel, waarbij iets bemesten geen kwaad kan.
- Afgesproken is dat tijdens de periode waarin gemonitord wordt geen koeien en schapen op de proefvakken mogen komen. Nadien zou dit volgens Piet Hengst kunnen worden overgelaten aan het Waterschap en Het Zeeuws Landschap.
- Verder dienen er goede afspraken te worden gemaakt m.b.t. de verschillende perioden waarin gemaaid en gemonitord moet worden.
- Door de Jong is nog toegezegd om het rapport over de situatie in juni 1999 (flora vóór aanleg van de proefvakken) toe te zenden. Tot heden nog niet ontvangen.

Naar aanleiding van deze bespreking is in deze notitie het eerdere voorgestel t.a.v. monitoring aangepast. Hierin worden zowel de randvoorwaarden als de verschillende aspecten t.a.v. de monitoring onderscheiden.

Randvoorwaarden.

Ten aanzien van de proefvakken zijn in een eerder stadium (Plan aanleg en monitoring proefvakken met klei als taludbekleding, versie 4) een aantal randvoorwaarden genoemd. Deze zijn;

- De monitoring van de verschillende aspecten vinden plaats in 2000, 2001 en 2002, waarna een tussenevaluatie zal plaatsvinden en bekeken wordt hoe verder. Na elke monitoring wordt verslag gedaan van de bevindingen.
- De vakken moeten 1 maal per jaar worden gemaaid, waarna het maaisel direct moet worden afgevoerd. Vanwege het broedseizoen mag niet voor 1 juli worden gemaaid.
- De vakken mogen niet worden bemest en er mogen geen chemische bestrijdingsmiddelen worden gebruikt.
- De vakken mogen niet door vee worden betreden en aangespoeld vee wordt niet geruimd.

Monitoring flora.

Voor het onderzoek m.b.t. de flora zal door RIKZ een plan van aanpak worden gemaakt, hetgeen in grote lijnen zal bestaan uit;

- Er zal een verwachtingspatroon worden opgesteld m.b.t. de mogelijk tot ontwikkeling komende vegetatie.

003840 1999 PZDT-N-99515 uitv

; Monitoringsvoorstel proefvakken Saeftinghe

- Het buitentalud wordt van beneden naar boven in stroken van 5 m opgedeeld, waarin de verschillende vegetaties zal worden vastgesteld.
- Om een vergelijking te kunnen maken zullen de naastgelegen dijkvakken eveneens worden meegenomen.
- In het plan wordt voornamelijk uitgegaan van 3 vegetatieperiodes welke gemonitord zullen worden, namelijk in 2000, 2001 en 2002. Na elke opname worden de bevindingen gerapporteerd en in 2002 zal er een evaluatie plaatsvinden.

Volgens de LTV is de meest geschikte periode van de vegetatieopname (plantensoorten) de maanden mei en juni.

Monitoring grasmat

Jaarlijks (2000, 2001 en 2002) dient de kwaliteit van de grasmat t.a.v. erosiebestendigheid te worden bepaald. Dit onderzoek dient min of meer conform de LTV te worden uitgevoerd en zal bestaan uit:

- Het vaststellen van de bedekkingsgraad in de verschillende 5 m stroken conform voorstel RIKZ
- Het bepalen van de worteldichtheid op 4 plaatsen per strook middels een wortelmonster gestoken met een wortelboor (diameter 4 cm) tot een diepte van 20 cm

Volgens de LTV is de meest geschikte periode voor het wortelonderzoek de maanden december t/m maart.

Monitoring erosieschade.

De monitoring erosieschade heeft betrekking op het vaststellen van de mate van eventueel tijdens het stormseizoen opgetreden erosie. Hierbij worden de volgende werkzaamheden voorzien;

- Na aanleg van de proefvakken zijn per vak een zestal dwarsprofielen met vrij hoge puntichtheid gemeten. Deze profielen zullen jaarlijks (2000, 2001 en 2002) worden gemeten.
- Eventuele schade t.g.v. erosie of graverij welke niet t.p.v. de profielen ligt, wordt afzonderlijk ingemeten.
- Gelijktijdig met de profielmetingen worden de vakken en bijzondere kenmerken gefotografeerd. Voor het constateren, fotograferen en inmeten van eventuele schade is een lage begroeiing gewenst.

Het meest geschikte tijdstip hiervoor is nadat het buitentalud gemaaid is. Erosieschade waarbij de top laag geheel is verdwenen, dient vóór het volgende stormseizoen te zijn hersteld.

Tijdsplanning en raming jaarlijkse terugkerende monitoring.

In tabel 1 zijn de jaarlijks terugkerende activiteiten opgenomen, met daarbij de periode van uitvoering en de randvoorwaarde.

Activiteiten	periode	randvoorwaarde
monitoring grasmat	mrt	
monitoring flora	mei/juni	
maaieren en afvoeren	juli	na broedseizoen
monitoring erosieschade	juli/aug	na maaieren en afvoeren
verslaglegging	aug	
beslissing tot herstel	aug	als top laag is verdwenen
schadeherstel	sep	na beslissing

Tabel 1.

Momenteel staat nog niet voor alle aspecten vast wie wat gaan doen. Om hierin meer duidelijkheid te scheppen wordt het volgende voorgesteld:

- monitoring grasmat incl. verslag door Staring Centrum (SC) onder begeleiding van DWW
- monitoring flora incl. verslag door RIKZ onder begeleiding PBZ
- maaieren en afvoeren door of via Waterschap
- monitoring erosieschade incl. verslag door StaringCentrum (SC) onder begeleiding van DWW